

Előzetési feltételek:
helyben bázhhoz hord-
va vagy vidékre pos-
tán külfelve
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Félévre . . . 3 — —
Negyedévre . . . 1 — 50

Hirdetések díja:
□ ezertiméterenként
3 kr. Kereskedők és
gyárosok külön ár-
kedvezményben rés-
zesülnek. Bélyegdíj
30 kr.

Nyilttér sora 20 kr.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztői iroda

és
kiadóhivatal:

Cirner és Lingner
Magyar-utca 2 sz. a.,
hova egy a lap szelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és hird-
tetések bérmentesei
küldendők

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

Magyar állameszme.

Semmi fontos vállalat nem sikerülhet, semmiféle hatalom általános jelentőségre nem emelkedhetik anélkül, hogy a szellemekben egyszersmind egy létező világrend eszménye ne jelenne meg. A magyar nemzet honfoglalásának nehéz vállalata és a magyar államhatalom tartós megszilárdítása is ilyen, a szellemekben élő eszmény eredménye. Mert az eszmény nem marad a szellemekben terméketlenül, hanem a tudós elméleteket alkot felőle, értelmét és tartalmát megmagyarázza; és az eszményt általános érvényű igazság világában tünteti fel.

Ekkor az államférfi törvényeket javasol és alkot az állam és a nemzet fennmaradására. Így a mi honfoglaló, bölcs elődeink az államhatalom tartós fennmaradása és a közszabadság biztosítása érdekében az alkotmány lelkévé tették azon intézkedést, hogy a hatalom soha egy kézbe ne összpontosuljon, hanem megoszoljon, mert „a rossz törvény is jobb jó kézben, mint a jó törvény rossz kézben”.

Az állami függetlenség és a polgári szabadság eszménye szüli a bátor, vitéz, kitartó harcosokat és a tünni s halni tudó hősokeket.

40000, állandó hazát kereső, harcos magyar meghódította azt az országot, mely ma a nemzet birtokában van, és egy ezred év alatt megvédelmezte a szláv, német, görög és török hatalom ellen. A harcokban megrikult sorait itt talált és betelepített idegen népekkel egészítette ki. Így történt, hogy ma több magyar van, mint valaha volt ezen országban.

De akármilyen volt számban, idők folytán világtörténelmi hívatását teljesítette. I. István alkotott egy keresztyén nemzetet és keresztyén államot; I. László király, Hunyadi János és Mátyás nemcsak megvédték azt, hanem más keresztyén népek és országok védelmére is diadalmas hadjáratokat folytattak. Amíg az egész nemzet szívében élt „édes hazánk és szent vallásunk” szeretete, addig dicsőség és győzelem kísérték zászlóinkat.

Eszményünk soha sem változott, de sorsunk változatos volt. Voltunk európai nagyhatalom, gazdag, művelt és boldog nemzet. De szenvedtünk vereséget, és nyögtünk idegen hatalom igája alatt is. „Isten csodája, hogy még áll hazánk”, éneklé a mi világhírű költőnk, Petőfi. Hanem ez nem történelmi igazság, csak költői képzelet. Isten csodája volna, ha

nem állana hazánk. Mikor a nemzet, mint egész, le volt verve: a nemzet lelke egész erejével belészállott Zrínyi Miklósbá, Bocskaiabá, Bethlen Gáborbá és a hős, okos Rákócziakbá. Ez a lélek, ez a szellem teremtette ujja a magyar nemzetet, és ez tette olyan erőssé, hogy hazánk minden ma létező államnál régiebb s a letűnteket túlélte.

A 18-ik században pihent a magyar, hosszú harcok után, de a 19-ikben felébredt s mikor szemét kinyitotta, Széchenyi István, Kossuth Lajos és Deák Ferencz állottak az élén, tevékenységre, életre hívta a pihent, erőteljes nemzetet. Ez a nemzet megbizonyította életerejét és hősiességét 1848—49-ben; ettől fogva világ elébe tárta munkaerőjét, kitartását és áldozatkészségét a békében. Megmutatta, hogy ez állam, amint magyar volt régen, magyar most is és magyar lesz jövőben, mert magyar vitézség és bátorság, magyar államalkotó erő és lankadatlan honszeretet tartották meg a szabadságot, műveltséget; magyar államférfiak, tudósok, művészek, kézművesek és földművesek fogadják az idegen nemzeteket az ezredéves ünnepen; a magyar király mutatja be szeretett nem-

TÁRCZA.

Sűrű, nehéz kód . . .

Sűrű, nehéz kód szállott a vidékre.
Nem láthatok, nem nézhetek az égre.
Oly ilyesztő ez a sötét éjszaka!
Én istenem!
Hogy is nincsen
Csupán csak egy csillaga!

Lelkemen is nehéz kód ül — a bánat.
Oh, hogy vágynék elköltözni utánad!
Fáj az élet . . . azt én ki sem mondhatom:
Elvesztettem,
Kit szerettem,
Az én drága angyalom.

Elhullott a rózsafának levele,
Letépdeste hideg ősznek a szele . . .
Szár az ágon csak a tövis maradt:
Éltem fája,
Rózsfa fája
Ilyen tépett, szaggatott.

Mátyás György.

Egyiptomi ut.

Adriai tenger, Cleopatra gözös, később Brindisi.
Hódolva annak az elvnek, mely a sietve
haladókat mindig a természetes átmenetre

figyelmezteti, Egyiptom földjének érintése előtt egy pár sornyi bevezetést küldök a Közérdek nyájas olvasóinak. Az alkalom is kecses, mert leveletem könnyen postára adhatom Brindisiben, hol hajónk egy pár órára kiköt.

Az Egyiptomba utazás érdekessége már Triesztben megkezdődik, egyfelől azért, mert a bevezető hangulatot itt igyekszik megszerezni mindenki, másfelől és főképpen azért, mert az utazó társaság itt már szerves egészsze verődik össze egy pár table d'hotes csalhatatlan szerének segítségével. Elvégre, ha nagy igazság van abban, hogy a virágzó szellemi élet üdvösen hat vissza az anyagi jólét fejlődésére, azt sem lehet tagadni, hogy az anyagi jólét biztos alapja és életadó melegágya a szellemi gyarapodásnak. E sokat mondó nemzetgazdasági elv nálunk is bevált. Amit a budapesti száraz összejövetelen a miniszteri tanácsos imponáló szava nem tudott felidézni, azt itt egy jó lakoma csodás hatása felszínre hozta a szívek és vesék rejtelmes mélyéből. Előbb felénk, majd egyre növekvő bátorsággal kezdtük kiadni egymásból a rejtett kincseket. Az igaz, hogy a végén a nagyobb rész súlyos plagiium gyanújába esett. Baedekker, Meyer, Maspero, Brugsch, Ermom, Ebers s más többé-kevésbé sikerült aegyptológok (Baedekker

commassálta őket legnagyobb sikerrel) tehetnének legnagyobb tanúságot e gyanu alapos vagy alaptalan voltáról. Hol az egyik, hol a másik nyerte a pálmát, amint segítségükkel az ismeretekben uralkodó egyiptomi sötétséget igyekeztünk eloszlatni. Végre aztán akadt egy realisabb gondolkozásu ember is, természetesen a társaságon kívül álló jóakaróink sorából, aki azt a találó megjegyzést tette, hogy az egyiptomi sötétség eloszlására legbiztosabb szer a sok pénz. A híres Mariette és talán még híresebb Maspero sem tudtak volna megélni saját erkölcsi öntudatukból, ha a francia áldozatkészség nem pótolta volna ki a hiányzó eszközöket csengő-pengő tartalommal, hogy annyi rejtett kincset ássanak ki. Ez a pénzügyi művelet a pénzbevitel félelmes retoráján keresztül vezetett közelebb a célhoz és némileg távolabb attól, mert Egyiptomban járatos pénzt kaptunk ugyan, de csak 20—25% veszteséggel.

Ezek után pontban 12 órakor megváltunk a száraz földtől, hogy a hajó ingtag talaján ringassuk magunkat jövőben vetett rózsás reményeink ködös bizonytalanságában. Itt vagyunk a hajón, egyik-másik a tengeri betegség halványképtű szörnyetegének ijesztő alakjával termékeny fantáziájában. Egymás után tűnnek el az isztriai tengerpart regé-

zete megfeszített munkájának gyümölcsseit Budapest székes-fővárosban.

Ez 8 millió magyar és másfél millió magyar-német munkája lesz. Ezek büszkén és önérzettel bocsátják a művelt idegen népek bírálata alá szellemi és anyagi munkájuk eredményét. Mert hazafias önérzettel mondhatják, hogy ime, nem tétlenül éltünk a négy folyam és három bérez határai közt, „emberségünk-ből” áll fenn és virágzik szép hazánk.

A magyar nemzet önzetlensége és nagylelkűsége lehetővé tették, hogy más nemzetiségek is fajuk sajátos műveltségével és tevékenységének eredményével részt vegyenek a nagy ünnepen s hálával és hazafias lelkesedéssel járuljanak áldozni a közös haza oltárán.

Mutassák meg, hogy ők igazán, nemcsak képzeletben, régibb, ős lakói ennek az országnak; de ne panaszzal, irigységgel, ideilen duzzogással és tétlen közönyösséggel, hanem a szellem és a kar munkáival. Mert múltja és jövője csak annak a nemzetnek van és lesz, melynek tudósai eszméikkel, költői, művészei eszményi szép alkotásokkal bizonyítják be létjogukat; melynek kereskedői, iparosai, földmivelő egészséges népe értelmének, ügyességének és szorgalmának gyümölcseivel gazdagítja a nemzeti kincstárt.

Lám, két tudomány-egyetemen, egy mű-egyetemen, öt jogakadémián és 10 egyéb főiskolában, két kereskedelmi akadémián működik a magyar ész és tudomány. 190-nél több, nagyrészt magyar középiskola neveli a nemzet értelmiségét; 17 felsőbb leányiskola ad nőinknek magasabb szellemi és hazafias képzettséget. Virágzik a népnevelés is. Két országos muzeum; mintarajziskola és

nyes fekvésű városainak és helységeinek szívérványszinben játszó képei, majd beáll az alkony, megkondul az estebédre hívó esengetyű jóhangzású szótata. Szemlét tartunk a különböző nemzetekből alakult uti társaság fölött. Természetesen a legnagyobb részt, főleg a borotvált bajszuakat, angoloknak nézzük. Végül kitűnik, hogy mi a németeket nézzük angoloknak, azok meg a társaságunkban levő nagyszámu (borotvált arcú) paptanárt nézik hamisítatlan vérű angoloknak. Amint a homály oszlani kezd, legelőször az inkognitóban utazó Miklós grófban (József Ág. főherceg) és kíséretében fedezük fel a magyar elemet, majd többen magyarul viszonzják német köszöntéseinket. Végre megállapítjuk, hogy a társaság felében magyar jellegű. Csúpan a konyhából számítotték a magyar jellegűt, azonban remegő gyomraink minden sérelme nélkül. A vaj és olaj oly művészetileg olvad belé az ételek ízébe, hogy csak az elfogyasztás után reflektálunk arra, hogy a zsír nem pótolhatatlan.

Beállt az éj.

Az idő zavarog, de mi bizunk trieszti időjósunk jóslatában, vihartól nem tartunk. A kilencz fogásból álló estebéd terheit könnyítő hosszú séta után rászánjuk magunkat a lefekvésre. Alsunk, ahogy tudunk. Én többször felriadok a kabinom oldalát és tetejét

rajztanárképző; iparművészeti iskola, országos zeneakadémia, színművészeti akadémia, gépészeti ipariskola áll fenn a szellemi, eszményi és gyakorlati élet hivatott munkásai kiképzésére. És ezek mind a nemzet áldozatkészségéből keletkeztek s nemzetiségi különbség nélkül minden tanulni vágyó ifju előtt nyitva állanak.

Van országos magyar képzőművészeti társulatunk, földtani intézetünk, technológiai muzeumunk, több képtárunk, iparművészeti muzeumunk, gazdasági akadémiaink és iskolánk, színházaink, sok tudományos és szépirodalmi társaság és aránylag gazdag hírlap- és folyóirat-irodalmunk, emberbaráti jótékony intézeteink.

Van a szorosán vett Magyarországon 30 törvényhatósággal bíró és 121 rendezett tanácsú város, melyek részint ősmagyar lakókkal bírnak, részint a magyar nemzet géniusza által magyarosodtak és magyarosodnak meg. Hogyan értünk volna mi rá arra, hogy ennyi munkával, melynek nagyobb része ezen század 3-ik tizedében kezdődik, elnyomjuk az ország nem magyar nyelvű lakosait?

A magyar erő és szellem hódított mindig önként és hódítani fog ezután is, de nem erőszakkal, hanem példával, munkával, hűséggel és hazafias lelkesedéssel. A kit ezen erő meg nem hódítja hazában, annak itt nincs jövője.

Makkai Domokos.

Alsófehér vármegye főispánja ifj. Verthlen József verespataki lakost díjnoknak nevezte ki és szolgálattételre a verespataki járásba osztotta be.

A m. kir. belügyminiszter 113103 sz. a a következő hirdetmény közzétételét rendelte

döngető csapkodások riasztó hatása alatt. Hajónk inog, de mi ezt a dagály okozta zavaroknak tulajdonítjuk. Mikor aztán eljön a várva várt virradat, ismételve meggyőződünk arról a tapasztalati igazságról, hogy a meteorológusok mindenütt egyebet mondanak, mint ami be fog következni. A hajókormányostól megtudtuk, hogy az éjjel tisztes vihar volt, pedig Triesztben a legszebb időről biztosítottak. Ennek mi annál inkább örvendettünk, mert láthatjuk, hogy éjjel minden vihar könnyebben elviselhető, mint nappal; ami ismét egy régi sarkigazságot ingatott meg alapjaiban. Azonban a régi igazságnak is maradtak hívei, főleg olyanok személyében, kik a ragyogó napfény dacára sötétre függönyözött kabinjaikban szidják az időjósokat.

Na de ne tovább! Közeledünk Brindisi felé, hova már hamarabb elérkezik az egyiptomi szellő is. Vissza kell szerezniünk a már-már veszendőbe menő egyiptomi hangulatot, melyből talán gazdagabban fakad a gondolatok árja. Akkor majd a társaságunkban levő s még csak most fejlődő csira-egyiptologok személyleírását is közölni fogom legalább bő kivonatban.

1896. január 9.

Az ismételtesig

Fogarasi Albert.

el: Az örökösödési eljárásról szóló 1894. évi XVI. t.-cz. az 1896. évi január hó 1-ső napján lépett hatályba. Ennek a törvénynek egyik lényeges intézkedése az, hogy ha a hagyatékhöz ingatlan tartozik, az örökösödési eljárásnak van helye akkor is, ha az örökösök mindnyájan nagykorúak. Ez áll arra az esetre is, ha az elhalálozás 1896. január elseje előtt történt. Ugyanazért az örökösöknek érdekükben áll, hogy ilyen esetben az örökös halálától számított három hónap alatt, ha pedig a haláleset az 1896. január elseje előtt történt, az ettől a naptól számítandó három hónap alatt maguk kérjék a kir. járásbírósnál vagy az örökösödési eljárás megindítását, vagy örökösödési avagy hagyományi bizonyítványnak kiadását, mert különben a hagyatéki eljárás hivatalból fog megindítani.

Pályázat: irnoki állásra a vármegye központi árvaszékénél, évi fizetés 450 frt, lakbér 100 frt, pályázati határidő január 29.

A megyei monografia írói f. hó 18-án d. u. 3 órakor a megyeháznál értekezletet tartanak.

A megyei banderium szervezése ügyében a múlt évi december hó 18-án volt megyei közgyűlésből kiküldött bizottság f. hó 19-én, vasárnap d. e. 11 órakor főispán ő méltósága elnökele alatt gyűlést tart.

A nemzetiségi sajtóból.

(Apponyi karácsonyi cikke.)

(E.) Apponyi gróf híressé vált karácsonyi cikkével foglalkozik a nemzetiségi sajtó is. Majdnem mindenki román lap tárgyalja a nemzeti párt vezérének béke-ajánlatát és annak létrehozása, vagy hatása felett elmélkedve, mindenik külön eredményre jut.

Balászfalvi kollégánk az „Unirea” is vezércikkben méltatja az Apponyi által felvetett eszmét, hozzászól egyházipolitikai, de tisztán nemzetiségi szempontokból is.

Czikke egyházipolitikai részében Apponyi ajánlatából azt következteti, hogy nagyon is szomorúak lehetnek közállapotaink, ha egy ily nagy tekintélyű politikus — mint Apponyi — kénytelen honfitársait felhívni, hogy legalább a millenniumi évben süntessék be az ország szomorú helyzetét feltüntető politikai küzdelmeiket, mert a monarchia nemzetközi állását semmi sem gyöngíthetné annyira a minket meglátogató külföld és szövetségeseink előtt, mint ha politikai harcban áruljuk el országunk, a monarchia „magyarnak nevezett” részének, mostani beteges állapotait. És így Apponyi ajánlata nemcsak nemes tett, de politikai szükségesség is. E szükségességet pedig a következőképp indokolja:

„Mióta a szabadelvű irány kormányozza és ohajtja boldogítani e szegény országot, napról-napra bontogatni látjuk azon alapokat, melyeken ez ország egy ezredévig nyugodott, és hogy teljes legyen szerencsétlenségünk, a kormány sietett, hogy épp a millenáris évben léptesse életbe egyházi törvényeit, nehogy valahogy az ország ezen nagy jótéteményeket nélkülözze. Apponyi és társai épp az ezredév küszöbén szavazták meg azon törvényeket, melyek az egyházi élet ezeréves alapjait megsemmisítették, melyek elkeseredett küzdelemre hívták fel az ország békésen együtt élő lakosait, melyek az ország nyugalmát zavarták fel, válságba sodorva az országot, és most megijedve az általuk megszavazott törvények szülte következményektől, ijedten kiabálnak béke után.”

A karácsonyi cikk alkalmas anyagot szolgáltat az „Unirea“-nak, hogy abból hazánkra „szomorú“ állapotokat következtessen és minden baj kuforrásául az egyházpolitikát tekintse. A következtetés önkényes ugyan, de tetszetős és egyedüli káros hatása csak Apponyira lehet, hogy békecikkét ily fegyvertül használják fel. Az egyházpolitikai eredményeket mi nyugodtan bemutathatjuk a minket meglátogató külföldieknek, szövetségeinknek; azok bizonyára egészen mást fognak az egyházpolitikai törvényekből következtetni, mint amit az „Unirea“ ohajt és legfeljebb — ha az egyházpolitika terén elért eredmények mellett felmutatandjuk a „Unirea“-éhoz hasonló cikkeket — azt fogja a kiállításunkat meglátogató idegen mondani: „Szomorú állapot, hogy még létezik ez országban hang, mely a felvilágosultság haladásával szemben az egyházi törvényeket támadni és azoknak államomlasztó hatást tulajdonítani mer.“

Nem akarjuk mi a múlt év eredményeit titkolni, — sőt büszkéek vagyunk rá; nem is ez adta Apponyinak cikke megírásához az impulzust, hanem más, egészen más eszme, és ezt megérthette volna az „Unirea“ is, mert a karácsonyi cikk az általános béke óhaját hirdeti és ebben megvan a békülésre szóló felhívás azok részére is, kik túlzott nemzetiségi aspirációkból az ez országot lakó különböző nemzetiségű lakói között az elégtelenséget, viszálykodást és gyűlölséget szítani szokták. Ha Apponyi cikkét laptársunk ószintén megérteni akarta volna, bizonyára nem használja fel arra is, hogy a nemzeti ünnepünkkel szemben való magatartásának indokolását is dokumentálja, mert mi már a karácsonyi cikk megjelenése előtt kijelentettük, hogy a túlzó nemzetiségi ez évi ünnepélyeink ellen tüntetni akarnak, egy csekély túlzó töredék a millenniumban részt nem veendő, hanem a „Tribuna“ felhívásának engedve, a millenniumtól távol tartandja magát.

Mi ismertük e szándékot, fel is hívtuk rá a közönségünk figyelmét, és az „Unirea“ és társai most Apponyi cikkét használják fel, hogy az általunk már közölt céljukat nyilvánosan is kijelenthessék.

Ezt teszi pedig az „Unirea“ most, felhasználva Apponyi cikkét, és a felajánlott békéről szólva, így kiált fel:

„Céljüket — t. i. a magyar képviselők, hogy az országban általános politikai és társadalmi béke legyen — elérni nem fogják, mert mindenképp előtt világos, hogy a nem magyar nemzetiségek sem a millenáris békében, sem az ezredéves örömeinkben részt venni nem fognak; a magyarokon kívül még csak egy nemzetiség lesz ott, a mely az ünnepélyek jóvedelmeit már is haszonbélte.“

Tehát az „Unirea“ szerint csak a magyarok és zsidó honfittársaink fognak részt venni a millenniumon, és ezt laptársunk szerint a Mindenható akarja így, mert mi, a helyett, hogy a nemzetiségeket magunkhoz láncoltuk volna, elidegenítettük tőlünk; hogy mivel, azt el nem árulja, és hozzá teszi: „Mi félre fogunk állani és pusztán szemlélői leszünk az ezredévet ünneplők ezredéves békéjének.“

Mi azt hisszük, nem a Mindenható, hanem inkább a „Tribuna“ és „Unirea“ akarják ezt így, mert ezeknek életkérdés első sorban, hogy a külföld előtt hangoztatott frázisaikkal

hazugságban ne maradjanak és úgy látszik, az „Unirea“-nak is fontosabb, hogy Urechia munkája meg ne hazudtoltassék, sem hogy az ezredik év a nemzetiségek közötti békének szép ünnepe legyen. Am tegye balázsfalvi laptársunk, kövessen el mindezt, hogy millenniumunkat kisebbítse, ez neki sikerülni nem fog, mert részünkön az igazság és ezt nyakatekert magyarázatokkal és következtetésekkel megmástitani nem lehet.

* * *
Örömmámorban uszik mai nap a nemzetiségi sajtó. Sajnos, de való — akadt magyar részről is hűséges fegyvertársuk, ki magyar nyelven nyomtatott, magyar papíron, magyar betűkkel és szóval segíti a túlzó nemzetiségi titkos céljaik elérésében. Az oláh lapokban hasábokon látjuk visszadva az „Alkotmány“ cikkeket, és mily nagy az öröm, a meglepődés, midőn egyik-másik oláh lap büszkén rámutathat a magyar lapra, a mely elveit pártfogolja és követeléseinek igazad ad.

Mily győzelem e lapoknak, midőn kiváló magyar író is mostani állapotainkat a mohácsi vész előtti időkkel hasonlítja össze.

Mennyi erőt merítenek e lapok, midőn az általuk egykor gyűlölt szatmári képviselőnek — a függetlenségi egyik vezérének — most, az általánosan hangoztatott béke idejében, harcias, szenvedélyes beszédeit egészében reprodukálhatják és olvasóiknak feltehalhatják!

Vajjon azon magyar lap, mely célul tűzte ki az egyházpolitikáért a kormányt minden tekintet nélkül csak támadni, meggondolta-e, hogy nem válogatott fegyvereit a nemzetiségek ellenünk és így ellene is felhasználják?

Vajjon azon magyar hírlapíró, ki állapotainkat a mohácsi időkhöz hasonlítja, meggondolta-e, hogy állítása Urechia kezében a leghatalmasabb fegyver ellenünk a külfölddel szemben? És vajjon azon képviselő, ki most a béke idejében legszenvedélyesebben támadja a kormányt, meggondolta-e, hogy beszédeivel szítja a nemzetiségi alattomos küzdelmek már elalvóban levő parázsát?

Valóban, e visszas állapotokat tekintve, önkénytelenül is eszünkbe jut Kisfaludy, ki oly találóan ecsetelte magyar természetünket és mohácsi szerencsétlenségünket.

Az állam keletkezése és célja.

Írta: **Biró Dezső.**

(Folytatás.)

Ezen elv, a mellett, hogy az állam, község stb. közjogi jellegét lerontja, veszélyes, amennyiben az állampolgárok magánvagyonát is megsemmisíti, de megsemmisíti a közjogban foglalt jogait is, vagyis nem kvalifikálja a tulajdonképpeni állampolgárságra; a közélet jogi természetét lerombolja, s ilyen formán maga az állam is megszűnik állammá lenni.

A feudáliszmus, Wenzel G. szerint, hasonló egy piramishoz, amelynek tetejében a király ül. E jelkép azt jelenti, hogy a király mindenek ura s egyedül Istentől függ. Ha a király abszolút ur, akkor felesleges a jog, az érdekek védője, felesleges volna minden alkotmány.

A szerződési elmélet visszavezeti az embert a társadalom előtti állapotba, amidőn még állat módjára élt. Mikor volt ez idő? a történelem erről nem értesít, s maga Rousseau is csak hypothesisnek meri állítani. Különös dolog, hogy ilyen hypothesisre lehet építeni egy egész emberiséget érdeklő

kérdést. Ez állapot csak akkor lett volna lehetséges, ha az ember mindenben hasonló lett volna az állathoz. Az olyan megjegyzés, minőt Pulszky tesz, hogy ebben az időben az ember még nem ébredt egyéniségének öntudatára, csak frázis. Mikor nem tudta az ember, hogy ő nem létezik, nem tesz, nem gondolkodik? Mikor nem élt az ember, teremtése óta, eszével?

E tekintetben, a meddig csak az emberiség művelődésének fejlődését kísérni képesek vagyunk, egészen más következtetésre jutunk. De engedjük meg, hogy az emberiség nem élt társaságban, még abból nem következik, hogy ne ébredt volna egyénisége öntudatára. Rousseau folytatja okoskodását: Az emberek kezdettek közlekedni, s ezért jeleket állapítottak meg egymás között, e jelek összege a beszéd. Az ember belátta, hogy egymaga nincs biztonságban, azért társult. Az ember nem ezért társult, hanem azért, mert egész lénye, egész természete a társaséletre utalta, s utalta már kezdetben. Beszélni pedig csak az van képesítve, akinek gondolatai vannak. Az állat azért nem beszél, mert nincs gondolata. Ezen közlekedés pedig már társulást tételez fel, mert összejövetel csak a társaséletben lehetséges. A conventio ugyanis már magában véve társulást követel; hogyan lehetne valamiben megegyezni, ha nem lenne összejövetel, melyben előlegesen ne állapítottak volna meg egyes jeleket? Az bizonyos, hogy az ember nem érezte magát biztonságban elszigetelt állapotában, de hogy ezért kötött volna szerződést, az valóban csak hypothesis olyan rendszer részére, mely csak valószínűségre épít, bizonyosan semmit sem állít. Az sem áll, hogy az emberek a társadalomban az erősebbtől való félelmükben alkottak volna jogi államot, hanem alkottak legfőkébb azért, ha már engedünk némileg ez elméletnek, mert jól tudták, hogy a szenvedély a szabad akaratot milyen erősen képes befolyásolni, s éppen ez lesz oka, hogy a társadalomban a rend felbomlik. Ezért, nem az erőstől való félelemből, a jog és erkölcsre alapították a társadalmat, s adtak neki állam nevet, megtették a jog legfőbb órének, tettek benne főhatalmat, s alkották ezen hatalmat személyi, dologi és erkölcsi elemekből. Ezen elemek azonban a Rousseau elméletében nem szerepelnek, hanem a szerződésnek próbál ilyen erőt tulajdonítani, s állítja Machiavellivel, hogy az állam az emberi gondolkodás és lét legmagasabb eszménye. Ez az állítás sem tartalmaz valószínűséget, és pedig azért, mert az állami társadalomban sem találunk olyan szabályozást, a mely minden tagjának képességét és érdemét kellőképpen méltányolná, s van igazságtalanság is abban, hogy egyeseknek, úgy egyes társadalmi osztályoknak a kelleltnél több jogot ad, küzdelmet idéz elő a társadalmi rendben, már pedig a legfőbb eszmény és a társadalom küzdelme kizárják egymást. Abban van igaz, hogy az állam a szó szoros értelmében vett egymás elleni küzdelmet megszüntette, s az egyenlenséget egy bizonyos fokig megszüntette, amint ezt a mai jogászok Bluntschli után állítják, ámde, saját bevallásuk szerint, egy bizonyos fokon túl erre az állam nem képes, vagyis az eszményi állapot megteremtésére, tehát a legfőbb eszmény nem is lehet. Továbbá szerződésben eszményt keresni (a Rousseau-féle szerződésben) nem is lehet, mert hiszen az egész theoria szerint az ösztön hajt mindent mindenre; ahol az ösztönserőségek egész

sorozata szerepel, ott ideáról beszélni abszurd dolog. Ennyi ellentmondás eléggé világos bizonyíték ez elmélet tarthatatlanságára:

(Folytatása következik.)

Egy kis figyelmeztetés.

A köztisztaság, közegészség és közrendészet nevében a következőkre vagyunk bátrak — egész jóakarólag — felhívni a Nagy-Enyed város rendőrségének becses figyelmét.

A városi képviselő és részben a háztulajdonosok nem éppen önkéntes, de nagyon is helyes jóakarata folytán, azon kellemes és eddig nagyon nélkülözött helyzetbe jutottunk, hogy egyes utcáinkban már egyenletes, az eddigi rémitő kövezeten elkinzott lábainknak jól eső járdát élvezhetünk.

Azt azonban, hogy ezen járda csakugyan létezik, eddigelé csak szép, száraz, verőfényes és holdvilágos őszi napokból és — fájdalom — már elmúlt estékből tudjuk, mikor is városunk közönsége séta kedvéért tömegesen kereste fel a járdákat és élvezte annak áldásait, persze csak ott, hol ezt egyes kereskedőknek a járdát is felőlelő kirakatai lehetővé tették.

De hajh! az ősz elmúlt, a verőfény eltűnt. Helyet adott esőnek, sárnak. A járdakedvelők busongva látták azt eltűnni sárban, pizokban. Megvolt mégis az a vigasztalás, hogy olykor-olykor egy nagyobb és tartósabb eső után megint előtűntek a szabályos kockakövek és vigan kopogott végig rajta a cipő; tehát nem tűnt el egészen, nem nyelte el végképp a sár-tenger.

Amde eljött a tél, hozott havat; ha keveset is, de eleget arra, hogy a járdát eltüntesse, a reáhardott sárral vegyülve, bevonja fagyos, göröngyös burokkal, mely burok, ha a kemény hideg tavaszig nem engedne, hát tavaszig járdátlanítana meg bennünket . . . a rendőrség jóvoltából.

Igen, abból, mert neki volna talán kötelessége reá szorítani a háztulajdonosokat, hogy a házuk mentén elhuzódó járdarészeket tisztán tartsák, havazás után lesöpörtessék, az esetleg reá fagyott göröngyös jeget felvágassák, eltakarítsák, szóval a drága pénzre létrehozott járdát tönkre menni ne engedjék.

Miután pedig nem tételezhetjük fel, hogy a városi tanács oly módon akarná a járdát mentől hosszasan megőrizni a kopástól, hogy az ilyen burok állandóságát helyeselné, szerényen figyelmeztetjük a rendőrséget, hogy éljen — de hamar — fent jelzett jogával és intézkedjék ezen irányban.

Felkérjük még arra is ezzel kapcsolatosan, hogy azon üzleteknél, melyekhez az utcáról pár lépés vezet, fagyos, sikos időben a jeget szintén vágassa fel és tegye kötelezővé a lépcsőknek behintését hamuval, homokkal, mert hát az emberiségnek, hogy egyebet ne említsünk, orrára is szüksége van, ez pedig a jelenlegi viszonyok között nagy mértékben ki van téve a betörés veszélyének, ha tulajdonosa egyes üzletbe bejutni, vagy onnan kijutni akar.

Nota bene: közérdekű figyelmeztetésekkel — szükség esetén — mindig szívesen szolgálunk.

Verus.

Vegyes hírek.

— **Helyettesítés és megbízás.** Vármegyénk méltóságos főispánja az oly hirtelen elhalt Damó Vilmos verespataki főszolgabíró halála által megürült szolgabi-

rói hivatal vezetésével Imreh Károly marosujvári főszolgabírót bízta meg.

— **Egyiptomba** utazó t. munkatársunk, Fogarasi Albert Bethlen-főiskolai tanár élénk tollából származó Tárzánkát ajánljuk olvasóink figyelmébe. Amint táviratilag értesültünk, a középiskolai tanárok társasága f. hó 13-án viharos tengeri ut után Athénbe érkezett, honnan 14-én már Cairaóba utaztak, honnan a Cook társaság gőzössel fognak a Niluson utazni.

— **Kiállítás.** A következő sorok közlésére kéréstünk fel: Az alsófehérmegyei gazdasági egyesület gyűjteményes (collectiv) gabonakiállításához, mely az ezredes kiállítás alkalmából a mezőgazdasági csarnokban lesz bemutatva, gazdasági egyesületünkhez a bejelentett gabona-minták több egyleti tag birtokos társainktól beérkeztek. Tekintve azonban azt, hogy egy nagyobb szabásu, főleg pedig kifogástalan és egyöntetű gabonacollectio bemutatása csak úgy lesz lehetséges, ha a birtokosaink részéről bejelentett gabonaminták mielőbb beküldetnek, tisztelettel kérjük gazdatársainkat: szíveskedjenek a gabonamintákat egyesületünkhez január hó végéig okvetlenül beküldeni. Az egyes gabona-mintákból 4 liter küldendő be; a postai költségeket egyesületünk fogja fedezni. Az alsófehérmegyei gazdasági egyesület nevében — Nagy-Enyed, 1896. január hó 14-én — Zeyk Dániel főispán, egyesületi elnök. Székelyhídy Viktor egyesületi titkár.

— **Jégspórt.** A nagyenyedi mesterkelt jégpályát a körülményekhez képest elég szép és elite közönség látogatja; városunk szépe mindennap áldoznak egy kevés időt jégspórti szórakozásuknak. Az egylet buzgó tisztviselői mindent megtesznek a közönség érdekében, s mint halljuk, folyó hó 19-én délután zene mellett korecsolyázhatunk.

— **Ipartestületi közgyűlés.** A nagyenyedi iparosok folyó hó 20-án délelőtt 10 órakor általános közgyűlést tartanak a városház nagytermében, melyben az ipartestület szervezése, a választmányi tagok és tisztviselők választása fog megtörténni.

— **Megnyugtatásul** a „Közérdek“ 3-ik számában „Egy kis igazság“ czim alatt megjelent cikkkel szemben a gondnokság tudatja a tisztelt szülővel, miszerint a helybeli állami polgári leányiskola igazgatónöje és gondnoksága, mihelyt meggyőződött arról, hogy a tanteremekben alkalmazott értékes cserép-kályhák ismételt átalakítások és igazítások után is nem válnak be, megtette a lépéseket új, legjobb szerkezetű kályhák beszerzése iránt; de miután ilyenek azonnali szállítása nem volt eszközölhető, a város polgármestere, addig is, míg a város az egész iskolát a tanteremek fűtésére leginkább alkalmasnak bizonyult szerkezetű állandó kályhával láthatja el, a tanterembe jól fűtő vaskályhákat helyeztetett. Hogy azon idő alatt, míg a kellő fűtés elérhető nem volt, a tanító testület mennyire vigyázott a növendékek öltözködésére, igazolja az, miszerint a polgári leányiskola 130 növendéke között csak két betegségi eset fordult elő.

— **Közgyűlés.** A nagyenyedi önkéntes tüzoltó-egyesület évi rendes közgyűlését f. évi január 26-án délelőtt 11 órakor tartja meg a városház nagytermében a következő tárgysorozattal: Főparancsnoki megnyitó beszéd. Titkári jelentés. Számadás-vizsgáló bizottság jelentése. Költségvetési előirányzat az 1896. évre. Tisztújítás. A gyűlés előtt 24 órával a parancsnokságnak bejelentett indítványok. Nagy-Enyed, 1896. január 12-én. A parancsnokság.

— **Öngyilkos színész.** Deákné Wlad Gizella, Deák Péter színigazgató neje, folyó hó 11-én Lugoson mellbe lötte magát, azonban nem halt meg, de élet és halál közt vívódik. Wlad Gizella marosujvári születésű, városunk egykori kedvelt prima-donnája volt. Öngyilkosságának okául családi viszályt emlegetnek.

— **Figyelmeztetésül.** Nagyenyedi ev. ref. egyházközségünk keblbi tanácsa az ifjabb lelkesítő állás betöltése céljából a papválasztásra jogosultak megállapíthatása, illetőleg a választók névjegyzékének összeállíthatása végett az 1895. év végéig hátralékos egyházi rovatral és közalapi (domestikai) járulékok befizetésére végső határidőül f. évi február hó 15-ik napját tűzte ki. Felhívtnak azért egyházközségünknek összes egyházi és közalapi rovatalfizető tagjai, hogy e czimeken 1895. év végéig fennálló tartozásaikat folyó évi február hó 15-éig fizessék ki akár Benedek Gábor egyházi pénztáros aa, akár a rovatalfizető egyházfőnök, mert ellenkező esetben egyházi törvényeink értelmében papválasztási jogot ez alkalommal nem gyakorolhatnak. Gáspár János, egyházközségi főgondnok.

— **A szegény tanulókat segélyező kör** által január hó 25-ikén rendezendő műkedvelői előadással egybekötött táncestély meghívói a napokban szétküldtek helybe úgy, mint a vidékre. A rendezőség tisztelettel kéri mindazokat, kik meghívót véletlenségből nem kaptak, de a mulatságra jönni óhajtanak: méltóztassanak ebbeli szándékukat Wokál Jánosné utóda könyvkereskedésében bejelenteni, hogy a rendező bizottság meghívó küldéséről sürgősen intézkedhessék.

— **Bál.** A gyulafehérvári E. M. K. E. fiók-köre f. évi január 25-én „Karton-bált“ rendez. A meghívott hölgyek csak is karton ruhában jelenhetnek meg. A rendezőség élén dr. Emmánuel Győző elnök, Szalánczy László és János Géza alelnökök állanak.

— **Műkedvelői előadás.** A nagyedi „Szegény tanulókat segélyező kör“ saját alapja javára f. évi január 25-dikén (szombat) a „Nemzeti szálló“ nagytermében, műkedvelői előadással egybekötött táncestélyt rendez. Színrre kerül: I. „A közügyek“, vigjáték egy felvonásban. Irta Berczik Árpád. Személyek: Háber Ferencz de Kenderfalva: Baranyai Károly ur. Etel, Olga, leányai: Folyovich Annuska k. a., Hajdu Erzsike k. a. Lakos Andor, Olga vőlegénye: Kovács László ur. Loránt, ügyvéd: dr. Garda Kálmán ur. Gácsi Muki: Kovács János ur. Inas * * * Történelmi Háber lakásán. Idő: Jelenkor. — II. „A phrenolog“, eredeti bohózat egy felvonásban. Irta Justus. Személyek: A consul: Kovács László ur. Neje: Lamács R. Lujza k. a. Armand, rokona: Kiss Pál ur. Delor, marquis: Hegedűs Zsigmond ur. Adèle, neje: Uray Lászlóné urnő. Mari, leánya: Folyovich Annuska k. a. Sordon bárónő: Szentjánossy Emmike k. a. Dubreuil, ezredes: dr. Gyarmathay Ernő ur. Bray, tanácsos: Hollós István ur. Georgine, Pauline, Cécil, grófnők: Kasselik Emilia k. a., Szilágyi Ila k. a. és Szilágyi Rózsika k. a. Tónika, zeneszerző: Borsay Samu ur. Madeleine, nevelőnő: Végh Katus k. a. Inas * * * Színhely: Delor lakása, később a konzul palotája. Idő: jelenkor. Előadás után táncz reggeli.

— **Mulatság.** A nagyenyedi fegyintézet örszemélyzete f. évi február 1-én temetkezési egyetük javára táncestélyt rendez a városház nagy termében.

— **A millenniumi műemlék.** A millenniumi műemléken, mely a városligetben

az Andrássy-utnak impozáns befejezése lesz, javában dolgozik Zala György, a kitűnő szobrász. A nagyszabású műemlék felállítása hat esztendeig fog tartani s így a millenniumra csak Árpád és vezértársainak szoborcsoportja készül el. Ennek is csak a nagy mintája, melyet Zala most formál. A vezérek lovas alakjait a művész nagy gondal mintázza, valamint Gábor arkangyal alakját, mely a csoportok fölé jön. A bronzöntés a millennium után történik meg. A jövő esztendőben azonban már hozzá látnak a talapzat és az architektonikus rész építéséhez, melynek tervét Schickedanz Albert tanár készítette. Ez a diadalkapuszerű építmény azon a helyen fog emelkedni, ahol most az artézi forrást fedő árbozós középítmény van. Ezt lebontják és a Svábhegy legmagasabb pontján a Széchenyi-csucsra állítják fel.

— **Köszönetnyilvánítás.** A szegény sorsu tankötelesek felruházására gyűjtött pénzről számadásomat a következőkben teszem közzé: Solymosi Balintné urhölgy, Makasy Berta k. a., Papp Gyula ur, Deák Anna k. a., Deák Klári k. a. 50—50 kr, Margán Mária öz. román papné 20 kr, Matej Ilona 30 kr, Székely János uradalmi ispán 50 kr, Oláh András gépész 20 kr, Seboró Ferencz kertész, Fejér József gazdatiszt, Bartha Demeter gazdatiszt 50—50 kr, X. Y. 3 frt 30 kr, Zeyk Dániel főispán ö méltósága 2 frt, Tóth Miklós árvaszéki elnök ur 1 frt, Eszékly János állami tanító 1 frt. Összesen 12 frt 50 kr, melyből vétetett Cservény Mátýástól 8 méter vastag barchet á 30 kr, és két méter vékony barchet á 25 kr, összesen 20 frt 90 kr; két leány számára vásároltatott Jakab Károly urtól három nadrág á 1 frt 20 kr és három kabát á 2 frt, összesen 9 frt 60 kr. Főösszeg 12 frt 50 kr, melyet a szegény gyermekek nevében a jó szívu adakozóknak köszönetet mondok. — Tompaháza, 1896. január 2. — Váralyai József, iskolai gondnok.

— **Millenniumi történet.** Az „Athenaeum“ r. társaság kiadásában megjelenő „A magyar nemzet története“ című tiz kötetes munkának (millenniumi kiadás) harmadik kötetéből („Az Anjouk kora és a luxenburgi ház“) megjelent újabban két füzet, melyek 51. és 52. számokkal vannak lelezve és folytatását képezik Schönher Gyula magas színvonalon álló tanulmányának „A luxenburgi házból“. Ezekben a füzetekben Zsigmond magyar király és német császár 50 évet meghaladó hosszú uralkodásának legnevezetesebb mozzanatai vannak leírva. Ezekből a nagyon mozgalmas korszakokból számos nagybecsű történeti emlék maradt ránk, amelyek közül több most van először közölve magyar nyelvű munkában. Az 51. füzetben műmellékletként van csatolva a „Zsigmond korabeli czimerek“ színes képe, valamint a regényes fekvésű „Siklós vára“ Cserna Károly eredeti rajzában. Az 52. füzet műmellékletei „A magyar királyok torna-öltözete a XV. század elején“. Pompásan sikerült színes kép az aranygyapjas rend párisi czimerkönyvéből. Továbbá „IV. Albert osztrák hercegnek és nejének Johannának“ arcképei az ambrazi gyűjteményből. Ezek a füzetek is tele vannak igen becses és ritka szövegképekkel. Egyes füzetek ára 30 kr. Előfizetés negyedévre (12 füzet) 3 frt 60 kr. Félévre (24 füzet) 7 frt 20 kr. Kapható minden hazai könyvkereskedésben. Az előfizetők minden szombat egy-egy füzetet kapnak.

— **Salamoni ítélet.** Fogas kérdésben

kellett bölcs ítéletet hozni a newyorki IX. kerület egyik békebirájának Percival Albert azt állította az ő szomszédjáról, hogy három postagalambot ellopott tőle s azokat saját galambjaival egy fedél alatt tartja. Knell, a szomszéd, viszont állítja, hogy a kérdéses 3 galamb már a lopás elkövetését jóval megelőzőleg birtokában van és hogy azokat az atlantici kiállításon vásárolta. Harriman békebíró ekkor maga elé hozatta a galambokat s kinyitván a törvényszéki terem ablakát, kiengedte repülni a szárnyasokat, kifelelntvén, hogy annak képezik jogos tulajdonát a galambok, akinek lakására elröpülnek. E salamoni ítélet kiderítette az igazságot, mert a galambok visszamentek régi lakásukra, tudniillik Percival Alberthez és szegyében hagyták a családi szomszédot.

Apróságok.

Kapitány előtt.

V e s z t e s é g e k.

Két nagycsizmás polgár áll meg a kapitány előtt s gyilkos tekintetekkel nézegetik végig egymást. Az egyik, amelyiknek bajusza egészen csurgóra áll, oda megy a kapitány asztala elé s illemdően köszörülvén a torkán egyet, kiböfenti a nehéz panaszt:

— Hát látja kéröm, ez az ember lopta el a rostám, oszt most letagadja.

A kapitány felemeli fejét az aktacsomóból s megkérdezi a nagycsizmástól:

— Nos, mit szól erre a vádra, igaz-e vagy nem?

— Dehogyan igaz, uram, soh'se láttam én a színt se a restájának. Míg is hitelek rá: Isten engem úgy segítjen!

Hiányozván a bizonyítékok, a kapitány elküldötte a két polgárt, a nélkül, hogy a panaszos ügyben ítélezett volna.

Mikor azután kívül kerültek a hivatalon, a kárvallott ember nagy lelki indignációval megfogta a koma bekecsét s oda mondotta a szemébe:

— Mőghitelt kend hamisan, hát elvesztette kend a mennybeli jussát.

— Mőg ám, felelte a másik, — de kend is elvesztette a restáját!

Panasz.

Fiatal, szemre való leány surran be a hadnagy szobájába. Piros az arca, mint a pünkösdi rózsza, de szeméi is rózsásra vannak sirva.

— Kérem a hadnagy urat, tőlem egy fiatal ember lopott.

— Ah, az lehetetlen!

— De igen, lopott.

— Aztán mit?

A rózsás arcu leány eltakarja babos kötényével az arcát, elkezd csendesen zokogni, hogy a hadnagy megkérdezte tőle:

— Hát mondja, hogy mit lopott?

— Egy — csókot.

— Csókot? . . . Hiszen az talán még sem olyan nagy baj?

— De igenis nagy baj, kérem, mert nyílt utcán történt. Hiszen ha olyan helyt történt volna, ahol senki sem látja! . . .

Változott idők.

— A mult században élt egy művész, aki oly ügyesen tudott pókhálót festeni a padozatra, hogy a cseléd mindig kétségbe esett, mert minden erőlködése daczára alig bírta letisztítani — beszél a férj a feleségének.

— Igen, olyan művész élhetett valaha, az bizonyos, de olyan cseléd ma már nincs.

Eljárt a szája.

— Tulajdonképp mikor írta ön azt a vigjátékot, melyet bemutatott nekem? kérde az igazgató a szerzötől.

— Most legújabbán, a mult évben, felelt a szerző.

— Különös! Mintha én márt azt előbb is olvastam volna.

— Lehetetlen . . . e czim alatt semmi esetre sem olvasta.

Kilenczen vannak.

Baki, hajdani vándortrupp igazgatója, arról volt nevezetes, hogy társulata csupán családja tagjaiból állott.

Egyszer, midőn egyik mezővárosban ütötte fel tanyáját s a város intelligensebb elemeinél tisztelgett, azt kérde tőle a város jegyzője:

— Hát aztán hányan vannak a társaságban, direktor ur?

— Kilenczen! — felel Baki. Én, a feleségem s leányom, a direktor, direktorné és leánya, Baki, Bakiné és Miczi.

Szűk értelem.

— Miféle vallásuk kigyelmegek? kérde a látogató esperes kisebbsorsu s tiszteletére a város végére sereglett hiveit.

— Igaz katolikusok vagyunk.

— De római katolikusok-e?

— Nem, főtisztelendő uram, mi bizony mind . . . bányaiaik vagyunk.

Jó diák.

Egy tanár megakarván győződni, hogy az ifju tud-e jól latinul, ezt adá fel fordítani: Panem meum in cinere comedebam, et potum meum lacrimis miscebam.

Nyomban megfelele reá a kérdett ifju eképpen: Ettem a kenyeret, hogy ugyan porozott, és ittam ugy, hogy könyekben lábadtak szemeim.

Kell-e hinni az álomnak?

Futó árnyékon kapdos, zúgó szél után fut, aki az álom után jár. Egy ember azt álmodta, hogy ne higgyen az álomnak. Ez ha hitt volna, ugy nem hitt volna álmanak; ha nem hitt volna, ismét hitt volna.

Fiakeres-udvariasság.

Öreg uri asszony száll ki a bérkocsiból, de kevés borraivalót ad a fiakeresnek. Ez a következő udvariassággal szerez magának elégtételt:

— Ha harmincz évvel ezelőtt vittem volna a nagyságát, bizonyára több borraivalót kaptam volna.

Fantazmagoria.

— Mit irsz Pista?

— Fantasztikus költemény.

— Valóban? Nyomatás alá?

— Nem, szabónak. Azt írom neki, hogy legközelebb fizetek.

Közgazdaság.

A bordeauxi bortermelés mennyisége nem mondható kielégítőnek, de a minőség igen jónak mutatkozik. A borüzlet élénk, mi a csekély termés daczára jutányos áralakulásnak köszönhető. Ezen évben azonban változás fog beállani, mert Franciaország 35 millió hektóliternyi szükségletével szemben a tavalyi termés csak 20 millió hl-re tehető. Ezen körülmény a külföldi behozatal emelkedését már is maga után vonta, mely október hó folyamán a következő képet mutatta:

Spanyolországból	12815 hordó
Algirból	7244 „
Ausztria-Magyarországból	188 „
Összesen	200159 hordó.

Olaszország hordóbor-kivitelének mennyisége az 1895. év január-október hónapjaiban 1,301.680 liter volt, mely mennyiség az 1894. év ugyanaz időszakában kivitt 1,445.543 hektoliterrel 143.863 hektoliterrel kevesebb. A kiszállított bor értéke 1895. év január-október hónapjaiban 29,938.640 lira volt, vagyis az 1894. év megfelelő időszakában kiszállított 33,247.489 lira értékűnél 6,308.849 lirával kevesebb. Olaszország borkiviteléből esett a monarchiára az 1895. év január-október hónapjaiban 468,895 hliter, az 1894. év ugyanazon időszakában pedig 555.640 hliter, vagyis az 1895. év első tíz hónapjában 186.745 hliterrel kevesebb. Az Olaszországból a monarchiába behozott hordóbor mennyisége — az olasz hivatalos áruforgalmi statisztika kimutatása szerint — az 1895. és 1894. évek január-október hónapjaiban a következő volt:

	1895.	1894.
Január	24437 hl.	87269 hl.
Február	100425 "	91230 "
Márczius	54689 "	61857 "
Április	61786 "	77059 "
Május	57531 "	60988 "
Junius	53770 "	40623 "
Julius	29550 "	26439 "
Augusztus	21775 "	86016 "
Szeptember	24877 "	42985 "
Október	40055 "	81174 "
Összesen	468895 hl.	655640 hl.

Az amerikai Egyesült államok borkereskedelméről new-yorki főkonzulátusunk ezeket írja: Föltette nagy volt a magyar palackborok bevitelében beállott csökkenés a múlt évhez képest, aminek fő oka abban rejlik, hogy a királyi központi mintapince ügynöksége számos fiók-ügynöksége és raktára dacára csak nagyon mérsékelt eladásokat tudott eszközölni az országban. Ama 13613 dollárban, mely összeg erejéig az északamerikai Egyesült államokban tavaly bort bevitték a monarchiából, a megelőző év 62756 dollárjával szemben, befoglaltatnak alsó-ausztriai vörös borok, valamint egyéb magyar cégjegyek is; természetesen, hogy az osztrák borok elhelyezése is csökkent az elmúlt esztendőben, ámbár azok itt, úgy látszik, már állandó piacot biztosítottak maguknak. A magyar hordóborok bevitelének tekintetében nem szállott alá; mert annak a körülménynek az oka, hogy az értékösszeg kisebb a tavalyinál, csak abban rejlik, hogy az importeurök, tekintettel az új tarifába felvett alacsonyabb vámtételekre, megrendeléseikkel a tarifa életbeléptetéséig vártak. A többi, itt még kevésbé vagy egyáltalában nem ismert borok számára az északamerikai Egyesült államokban még mindig nyílnék piac, nemkülönben talán a magyar pezsgő számára is, amelynek bevezetésénél azonban a költséges reklámtól, ami itt már elengedhetetlen feltétel, visszariadni nem volna szabad. Az a kis tétel magyar pezsgő, amely a tavalyi bevitelben szerepel, főleg a chicágói világiállítás alkalmából rosszul járt küldeményre vonatkozik. Hanem azért a borismerek nagy becsben tartják a magyar pezsgőt. A pacific-tengerpart borkereskedői „California Wine Association” cím alatt egyesültek s az 1894-iki szüret után az árakat jóval felemelték, mert a közvetítőknél ily módon való kiszorítása folytán a termelők nagyobb árakat képesek elérni a nélkül, hogy a költségeket a fogyasztók volnának kénytelenek viselni. A jó kaliforniai bor gallonja ma a new-yorki nagykereske-

dőnek 27 centjébe kerül, holott annak ára tavaly csak 15 cent volt. Az 1895. év legelején San-Franciscoban 4 millió gallon kaliforniai bort adtak el 12 $\frac{1}{2}$ centjével. Ez az ár alacsony ugyan, de még mindig 5 centtel magasabb, mint az, amelyet tavaly hasonló minőségért elértek. A new-yorki piacon ugyanabban az időben egy nagyobb szállítmány kaliforniai borért: 21 centet fizettek gallononként az úgynevezett „Zinfandel”-ért (vörös) s 29 $\frac{1}{2}$ -et a „port”-ért. A kis kereskedelemében azonban ugyanezen borok gallonja a magán embernek, aki palackonként, gallononként vagy tucatonként vásárolja, 1—1 $\frac{1}{2}$ dollárjába kerül. Az 1894-iki naptári évben összesen 7147786 dollár értékű bort vittek az Egyesült államokba (1893: 8371894 doll.). Ebből az összegből 3929505 dollár pezsgőre és egyéb borokra esik, míg hordóborokra csak 1821736 dollár és palackborokra 1432545 dollár. 1893-ban bevitték: pezsgőt 4254446 dollárért, palackborokat 1911326 dollárért és hordóborokat 2206122 dollárért. Az Egyesült államok borkivitele mind a két esztendőben egyaránt fél millió dollárt tett ki, aminek csak egy hetede esik a palackborokra. — Közli: Sz. V.

Csarnok.

Minden este...

Minden este, a mig nézem
A csillagos kék eget,
Fájó lelkem oly epedve
Keresett fenn tégedet.

Rendre jár minden csillagot,
Mindeniktől tudakol;
Ugy szeretné szegény tudni,
Merre vagy és hol lakol.

És ha néha hegyek mögül
Előjön egy-egy felhő,
Mégvárja, mig szerzte foszlik,
Hátha onnan tűnsz elő.

Mert bármilyen virágos is
Ide lent a sirhalmod,
Szivem hangosan dobogja:
Oda fenn a te lakod!

Ferencz Samu.

A drága maczesz.

— Boros! Boros!

E kiáltásra egy vékony nyaku czingár emberke üti fel a fejét a melengető takaró alól s mialatt álmos szeméit törülgetné, nagyon szeretné tudni, hallott-e valamit csakugyan, vagy hogy csak álmodta az egészet? A kiáltás ismétlődik.

Boros ur egy jól dresszírozott férj gyorsaságával ugrik fel az ágyból. Rohan a szoba másik oldalára, hol az övéhez hasonló ágy van, csipkés, szalagos takarókkal s közöttük egy megnyult képu, parancsoló tekintetű, hideg asszony: a felesége, aki, mivel maga nem tud aludni a nagy idegességtől, egy éjszaka tizszer is fel szokta kelteni az urat, hogy ő se aludjék, s rendesen olyan kisesi okok mián, hogy más embert régen elhagyott volna a türelme s oda darabolt volna neki istenesen, hogy véget vessen a sok háborgatásnak. De hát Boros ur nem olyan ember. Nem szereti a perpatvart. Tudja jól, hogy az Isten gyengének teremtette a nőt; illő tehát, hogy a komoly, erős férfi szolgálatára legyen lépten-nyomon.

— Boros, én már meguntam a reggeli

kifíket... Eszelj ki valamit egyebet a kávéhoz, valami jót, jót!

— Piritós kenyeret vajjal; jó lesz? sietett kivágni az előzékeny férj helyett, hogy szakácsnői tudományában sokat kurkászott volna.

— Oh, az nagyon közönséges... Valami egyebet!

— Most hirtelenében? lekváros kenyeret... az nagyon pompás.

— Neked. Te szurokkal is megennéd s nem zsenirozna... Nekem maczesz kell, ha mindjárt a föld fenekéből is... Arra éheztem!

No, hiszen, ha csak maczeszről van szó, Isten neki! Azt nagyon könnyen elé lehet teremteni s még a föld alá sem kell menni érte! Örvendezett magában Boros ur s azzal kezdte magára kapkodni a ruháit, hogy mihamarabb eleget tehessen az asszony kivátnak.

Az utcára érve, pillanatig gondolkodott, hogy merre felé vegye útját. Két zsidó lakott a faluban: egyik az alvógen, de az annyira nem tartotta meg vallása szabványait, hogy „hosszu nap” is megette a sonkát. Ehhez tehát hiába nyitott volna be. Másiknak a felvégen volt a háza. Ez buzgó hitű volt ugyan, de fősvény, aki még a madártollakat is összeszedte az utcán. S hozzá marós kutyát tartott: a hivatlan kéregető távoltartására.

Ez utóbbi különösen rossz ajánló levél volt Boros ur előtt. Mindazáltal lovagi hajlama győzött s megindult a felvég felé.

Az engedelmes, jó férjeket nem hagyja el az Isten! Így történt Boros urral is. Vállalatában még a véletlen is mellé szegődék segítségül. Megérkezésekor a marós kutya nem volt sehol. Azaz hogy: bent volt a kert fenekén lánczra kötve, nehogy elijeszze azt a hivatlan, de mégis várva-várt vendéget, aki nem mindennap áll a házhoz: a kérőt.

(Menten meg is mérgezte volna a bánatos szívű Fräulein a nyomorultat!)

Kitűnően jól sikerült minden, amit bizony mind nem remélt Boros ur, idejöttében két izben is tüszkölvén egymásután. Ez pedig ugyancsak nagy kellemetlenséget jelent. Daczára a kora reggeli óráknak, Salamon ur, a házi gazda, tulon-tul el volt telve szolgálatkészséggel, ami máskor még fényes délen is ritkaság volt nála. Vendégét leültette; megkínálta egy jókora pohár itallal (melyben azonban benne feledte a fogpucczóvalásra szánt vizet); hirtelen elhadarta a szerencsét, mely a házukat érte, kapván olyan fájntos, nagyműveltségű kérőt a házhoz, aki két zsebendőt is hord magával, egyiket hátul, a másikat elől, a kicsi zsebében, piros csücskéjével kifelé stb.

Kívánságát a legkészségesebben teljesítette. Egész halmaz maczeszt rakott ki egy piros abroszra. S csak azt sajnálta, hogy egy héttel azelőtt pusztultak el a tyukjai, meg hogy elrugott a tehene, különben most olyan tojásos-futtetturós süteménnyel állana rendelkezésére, hogy a tens-asszonyka ugyancsak megnyálná utána az ajkait.

Udvariasságában nem engedte meg Boros urnak egy világért, hogy saját maga szállítsa haza a paksamétát. Isten ments! mit mondana az a fájntos gavallér, — a kérő — ha meglátná? Minő fogalmi lennének a közönséges falubeliokról, ha még a segédjegyző uraság is efféle hordári teendőket teljesít?... Majd elviszi a Náci, a fiacsám, ha fölvette az ünncpi ruháját... Egy kis türe-

lem! mire a tens-asszony rendbe hozta a frizuráját, már ott lesz! Bestimmt! . . .

Boros ur a sárga földig lekenyereze távozott.

A fiatal, kényes, türelmetlen asszonykának valami futólagos mosoly jelent meg az arcán, köszönetül a jó, derek Boros fáradozásaiért. Aztán fölkel. Ferje segítségével felöltözködött. Megmosakodott. Ferje által felszártatta a homlokára ragadt illatos vizgyöngyöket. Leült a tükör elé, szabadságot adva a férjnek, hogy az illatos, delejes fűrtök rendezése által tetszés szerinti gyönyörben részcsit-e a szívét. Aztán könyvet vett elé s várakozott a macseszre.

A macsesz nem jött.

Boros ur pokoli aggodalmakat állt ki. Minden levélzörgésre fölfigyelt, hátha! hátha! Orcezáit lázasra festette az indulat . . . hiába!

Az asszonyka kezdett türelmetlenkedni. Egyszer indulatosan csapta le a könyvet s nagy, lángoló, parancsoló szemeivel ranézett a férjre.

Boros urnak se kellett több. Kapta a lábait s rohant kifelé, hogy a felesége nagy, rettentő vádját elhárítsa a fejéről.

Mikor kiérkezett a „longa verő” térre, hol hétköznap a pajkos gyermekek, vasárnap meg egy-egy elbusult családapa, egy-egy kikoppant szerető verik a longát (első esetben: egymással, másodikban: egymáson), érdekes jelenet tárult elébe.

A kihajló fűzfa alatt jókora asztalkendő volt kiterítve. Két kutya fogta kétfelől a végét, amelyek ugyancsak nagy igyekvést fejtettek ki, hogy minél több kellemetlen pillanatot szerezzenek egy harmadiknak, amely az „inter duos litigantes” elvei szerint társai vetélkedési vágyát fölhasználván, ugyancsak nagyokat harapott a közepre helyezett téstás dolgon.

Boros ur közelebb ment. De csak hogy halálra nem vált ijedtében, mikor a nemes versengők vetélkedési okát megismeré. A macsesz volt! de milyen szánandó állapotban! Össze-visszaharapdosva, pozdorjává törve

Ott volt Náci ur is, ujdonatuj ruhában. Kissé divathagyott nagy, lapos kalappal. A gombozó gyermekek váltakozó szerencséje által elcsabíttatva, közéjük állt; drága terhét pedig lerakta a fa alá. A Boros ur megérkezésekor épp azon mesterkedett, hogy mi képp adja vissza egyik játszótársának a harmadik pofot, mely annyira alapos volt, hogy orrán-száján megindította a vért.

De már azt csak nem tűrhette Boros ur, bárminő szelid lelkű volt is, hogy Náci barátunk, a kedves, szelid macseszes gyerek, elvérezzék egy ilyen tenyeres-talpas paraszt kölyök keze alatt. Türelme elhagyta. Nem! sárkány lett belőle. Oda rohant a küzdők közé s öklével olyan módon juttatta érvényre bírói tekintélyét, hogy a paraszt kölyök harmat is bukfenchezett egymás után.

Még csak nem is örülhetett eléggé a perpatvarnak ilyen statáriáliter való befejezése felett, mikor egyszer csak hatalmas vasmarok ragadja meg nyakacsigolyáját, rázni kezdi istenesen, de úgy, hogy a fogai is zörögnek belé, s ugyanakkor egy indulattól elfojtott, durva hang recsegi a fülébe:

— Hogy merted bántani a fiamat? . . . te . . .

Boros ur nem volt tökkel ütött ember; ha a vasmarok nem is, e feleletrevonás legott megértette vele, hogy a jogaiban sértett apával, Szrácsek Györggyel, a falu kovácsával keveredett kalamájkába, ki annyira nem volt tréfa-értő ember, hogy a csipke-

désre sem tudott mással, csak a tenyerével visszavágni.

Eset is le egy hatalmas csattanát a Boros ur koponyájára, mint valami nehéz pöröly, hogy a szemei százával szórták a tűzkarikákat . . . Szólni, rimánkodni akart, hogy az istenért, ne bántsa már többet! midőn hirtelen mellbe ragadta valaki . . . Nem is egy. hanem kettő . . . Éles, szűrő körmök, éles, tépő fogak szakították föl a mellényét . . . piros vér, piros harmat szivárgott ki a rongy-kra tépett ingre . . . és hangzott a rettenetes, vérfagyasztó marakodás: a felette összeveszett kutya marakodása . . . hrrr! hrrr! vau! . . .

Ez alatt a szabad cselekvési tért nyert ifju Szrácsek Gyuró is megtette a magáét. Megragadta a félénken gubbaszkodó Nácit, egyet csavart rajta s olyan szerencsés módon penderítette ki a kezei közül, hogy mint a nyilvessző suhant át a túske-kerítés alatt, s belebukott egy galagonya-bokorba. Csakhogy ekkorra flancsikákban fityegett le róla az ujdonatuj gérokk.

Hanem aztán volt is sirás. Nincs az a gorilla-fattyu, mely magasabb tőkélyre vitte volna az orditózást, mint ő. Mindazáltal nem vesztette el a lélekjelenlétét: felpattant s ordítva, bögve vette utját a felvégnék.

Ez a kis körülmény mentette meg a szegény Borost. Tamadói lovagiasabbnak tartották az ellen fordulni, aki védi magát (ha futással is,) mint szétmarczangolni a védtelent, kinek a rémület legyökerezett a lábait. Uezu neki! a menekvő után iramodtak.

Jó maga inkább ösztönből, mint szabad akaratból, feltápászkodott s a kínálkozó alkalmat megragadva, kimenekült a rá nézve kellemetlen társaságból. Még csak vissza sem mert fordulni; pedig Szrácsek György, a kovács, ugyancsak szép titulusokat menesztett utána; ugyancsak emlegette a familiáját meg a védszentjét, hogy közös erővel megállapodásra bírják: hiába!

Jóformán föl se világosította feleségét a casus belli, helyesebben: a macsesz emaradásának okai felől, midőn megnyílt az ajtó s egy haragos, kikelt arcu ember toppant be: a Náci apja. Ugy lihegett, mintha most uszta volna át a Vöröstengert.

Egyenesen oda állt Boros uram elé.

— Hallja az ur, miféle ur, nem is ur . . . hallja maga! dől ki szájából a szapora beszéd, mint a ropogó jég — maga tönkre tette, megölte az én fiamat!

— Én? hisz egy ujjal sem bántottam! — védekezett Boros s e rettentő vádra elfehérrült, mint a fal.

— De megölte . . . egyenesen maga ölte meg.

— Az Istenért, meghalt . . .? hisz csak most futott végig az utcán.

— Persze hogy futott . . . de már akkor meg volt halva. Meg volt halva a ruhája, a becsülete . . . a Hirschfeld-familia becsülete.

Boros ur megkönnyülten lélezett fel.

— Csakhogy így áll a dolog . . .! Már azt hittem . . . De higgye el, kedves ur, kedves Hirschfeld ur, én semminek sem vagyok oka.

Hirschfeld ur boszuságában, dübében kaczagott.

— Bolond beszéd! Gyere ide csak Náci, te megölt, kinosan megölt Náci! . . . Elhoztam, hogy bizonyosságot tegyen a gyilkosa ellen . . . De gyere be már! . . .

Náci belépett. Apja odapenderítette Boros ur elé.

— Kinek vitted a macseszt, mi?

— Ennek az urnak.

— Ki adott olyan pofontot, hogy az egyik szemed kiütötte a másikat?

— Szrácsek Gyuró.

— Ne hazudj, ismerem azt a fiut. Az a légynek se vét. Ez az ur ütött meg, ugy-e?

— Nem.

— Ugy na. Csak mindig igazat! tehát megütött ez az ur! . . . Ki vágott be a tövisek közé?

— Szrácsek Gyuró.

— Ugy na. Mondtam, ugy-e? Ismét csak ez az ur . . . Na, tagadja, ha tudja! . . . Még egyet. Ki ölte meg a Hirschfeld-familia becsületét?

— Szrácsek . . .

— Ember vagy, fiam, szegény megölt Náci fiam! . . . Mindennek ez az ur az oka . . . Ha lett volna kenyere, nem éhezett volna meg macseszre . . . Ha nem éhezett volna meg, nem lettem volna samaritánus; nem küldtem volna el a fiamat, nem ölték volna meg a becsületünket . . . Egy felpofontozott ember nem ember többé, még ha gyermek is . . . Még ma váltok visum repertumot . . . Ne felej, fiam, megkeressük mi egy familia megölt becsületét . . .

— No csak rajta! egy-kettő! pattant fel Borosné tensasszony, ki eddig néma tanuja volt e jelenetnek, noha látszott rajta, hogy minden csepp vére forrott. Boros! Boros! hát türethet ezt a saját házában? Döb ki ezt az embert, hogy ne lássam . . . el-ajulok!

S csakugyan végig is dől a diványon.

Boros urnak nem kellett több biztatás. Nem is egyszerű, hanem kilenczfű sárkányvá változott, csak hogy éppen nem okáda a tüzet. Megragadta Hirschfeld urat, rázni kezdte azon módon, amint Szrácsek uramtól tanulta. Nagyobb vendégmarasztas okáért a saját fején tapasztalt öklöcsapás emlékét is igyekezett föleveníteni — a vendége fején, mire Hirschfeld ur nem kevésbbé oskolázott hangon ordított fel, mint egy bibliai viziló:

— Segítség! segítség! Engemet is megöl, mint a fiamat!

És — felpattant az ajtó és — berohant egy egész sáskahad: a kis és nagy Hirschfeldek egész tábora, akik a bekövetkezőhetők iránti tekintetből elkisérve a bátor lelkű családfőt, megvonták magukat a folyosón, hogy védőkül vagy tanukként szerepeljenek a körülmények szerint.

— Láttátok, hogy megölt, engemet is megölt! ordította a csakugyan helybehagyott ember.

— Persze hogy láttuk . . . rögtön visum repertumot!

— Kétszer is pofon vágott . . . egyszer megrugott . . .

— Nem igaz! nem igaz! Ne szépitd a gyilkost! ne légy nagylelkű . . . Négyyszer vágott pofon; kétszer rugott meg.

— Háromszor! háromszor!

— Négyyszer! négy-négy volt mindakettőből.

— Jelentsd be rögtön a bíróságnál . . . Ki se béktülj negyven forint alól.

— Wie heist? azért türt, szenvedett egy Hirschfeld? . . . Nyolczvan forint annak az ára!

— Száz! száz! Egy krajczárral sem kevesebb. Majd megmutatjuk mi, hogy kik azok a Hirschfeldek! . . . hogy kell megölni egy nyolczgyermekes családapát!

És elmentek rettentő haraggal . . .

A megszeppent Boros urnak nem volt más tenni valója, -- ha nem akart ezégeskedni a törvény előtt, -- mint kibékíteni a haragos familiát. Csakhogy nehezen ment a dolog; nehezebben, mint várni lehetett volna. Hirschfeldék szörnyen megbicsakolták magukat; nemcsak hogy a triplán számított pofok árából nem akartak leengedni, hanem még azt az időt is meg akarták fizetni, melyet ily nagy napon: a Hirschfeld-kisaszszony eljegyzése napján, a kedves vőlegénytől távol tölteni voltak kénytelenek. (Az igazat megvallva, nem ok nélkül, mivel a szerelmes ifju, felhasználva az ellen nem örözt pillanatokat, megugrott.)

Végre is kibékültek husz forintban. S ráadásul Boros urnak meg kellett ígérnie, hogy valamelyik fontosabb, életbevágó „ügyletnél” tanuként fog szerepelni, ha mindjárt az igazság rovására is . . .

Ezt ugyan nem mondták ki ilyen nyíltan; de hogy mentális rezervációnak fenn volt tartva: az bizonyos . . .

Ilyen drágán fizette meg Boros ur a felesége maczeszt.

Aróktőy F.

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÜRÖK BERTALAN.

Kiadók: Cirner és Lingner.

Cirner és Lingner könyvnyomdája, Nagy-Enyeden.

Foulárd-selymet 60 krtól 3 frt 35 krig méterenkint -- japáni, chinai stb. -- a legújabb mintázzal és színekben, u. m. fekete, fehér és színes HENNEBERG-selymet 35 krtól 14 frt 65 krig méterenkint, sima, csikos, kockázott, mintázott damasztot stb (mintegy 240 különböző minőségben és 2000 szín és mintázzal stb.) a megrendelt áru postabér és vamentesen a házhoz szállítva, mintákat postafordultával küld: HENNEBERG G. (es. kir. udvari szállító) selyemgyára ZÜRICHBEN. Svájcba czimzett levelekre 10 kros és levelezőlapokra 5 kros bélyeg ragasztandó Magyar nyelven irt megrendelések pontosan elintéztetnek. (2).

Kerestetik b é r b e
Enyed közelében 10—20
hold szántó föld takar-
mány-termesztésre.
Czím megtudható a
kiadóhivatalban. 1—4

Mindennemű épületfa, deszka,
gerenda, szarufa, zszindely és
minden e nemű faanyag, vala-
mint jó minőségű száraz tűzifa
legjutányosabban kapható
Klemm Pál
szentkirály-utcza 72—78. sz. alatti
faraktárában

Nagy-Enyeden.

A vevő kívánságára a vásárolt
anyag házhoz avagy építkezési
területre is szállítatik.

A fenti faanyagot mint vagon-
rakományt is igen jutányosan,

bérmentve szállítja bármely
vasuti állomásra a fenti ezég,
raktáraiból.

Gazdatiszt.

Alulírt **igazgatói** vagy **titkári**
allást kész elfogadni 1896. évi **ápril**
24-től fogva, vagy esetleg még előbb is.

Esetleg ajánlja magát gazdasági szám-
adások összeállítására, felülvizsgálatára
több középirtok gazdatisztjei felügyele-
tére Szakképzettségét s **15 évi gya-
korlatát** előkelő udvaroktól nyert bi-
zonyítványokkal képes igazolni.

Ajánlatok **Versényi Károly** gazda-
tiszthez (Besenyő, Alsófehérmegye u.
p. Balázsfalva) küldendők. 2—3

Több mint 50 év óta sikerrel használtatik!

az
ESZÉKI SPITZER-KENŐCS

és az
ESZÉKI SALVATOR-SZAPPAN.

Valódi minőségben

csakis, mint eddig, ezentul is

Eszéken, felsőváros

DIENES C. J.-féle

gyógyszertárban készül és megrendelhető.

Szeplőket és májfoltokat,

valamint az összes

bőrtisztálanságokat biztosan eltávolít.

1 tégely valódi Spitzer-kenőcs	35 kr.
1 üveg valódi Spitzer-mosdóvíz	40 kr.
1 darab valódi Salvator-szappan	50 kr.
1 doboz valódi lyoni rizspor 3 színben 50 kr és 1 frt.	
1 tégely kézpaszta	60 kr.

FIGYELMEZTETÉS!

Csak akkor valódi, ha a fenti törvényileg beiktatott védjeggyel el vannak látva, és kértik a t. közönség csakis **Dienes** féle eszéki kenőcsöt és szappant kérni és elfogadni.

ROBEY & COMP.

GÉPGYÁROSOK,

BUDAPEST, IX. kerület Rákos-utcza 5—9. szám.

Ajánlják:

„RECORD”

nevü

uj szabadalmazott és jelesnek bizonyult

egyesített lóhere-, luczerna- és más eféle hüvelyeseket cséplő, fejtő és tisztítógépüket.

Árjegyzékek és költségvetések kivanatra ingyen és bérmentve.

